

Kliimapoliitika põhialuste metsanduse ja maakasutuse töörühma 1. kohtumine

Aeg: 15.04.2015, 13.00 – 16.00

Koht: Tallinn, Keskkonnaministeerium

Juhatas: Kadi Kõiv

Protokollis: Kristel Järve

Osalesid: Kadri Konsap KAUR, Veiko Uri EMÜ, Indrek Jakobson EMK, Liis Kuresoo ELF, Veiko Eltermann RMK, Enn Pärt KAUR, Ülo Viilup Metsabüroo OÜ, Veiko Aderman KAUR, Liina Laineveer EEML, Ott Otsmann EMPL, Jaanus Uiga EAF, Tanel Laasma EKUK

Päevakord:

1. Taust ja ülesehitus
2. Heitkoguse arvestus
3. Valdkonna peamiste alateemade kaardistamine ja arutelu
4. Töörühma tööplaani koostamine

Lähemalt:

1. Taust ja ülesehitus

Kadi Kõiv tegi ettekande Eesti kliimapoliitika põhialuste arengudokumendi koostamise taustast ja ülesehitusest, valdkondlike töörühmade taustast ja väljundist. Kadri Konsap tegi ettekande metsandusest ja maakasutusest, kasvuhooonegaaside heitkoguste inventuurist ja LULUCEFi valdkonna mõjuteguritest.

Arutelu teemal, kuidas IPCC juhiste järgi saavad metsandus ja metsamajandus olla süsiniku emissiooni allikaks.

2. Heitkoguse arvestus

Eesti metsamaa pindala on viimase poole sajandi jooksul suurenenud 1,5 korda ja metsatagavara 3,5 korda. Kõpseid puistuid on optimaalsest tunduvalt enam, uuendusriiet lubavatele kehtivatele kriteeriumidele vastab praegu kolmandik metsadest ja veel 10% saavutab selle lähemate aastate jooksul. Kypsusvanuse saavutanud puistute osakaalu suurenemisest tulenevalt kasutatakse metsamaa kasvupotentsiaali üha vähem. Sellise olukorra jätkumisel ohustab Eesti metsi vähenev juurdekasv ja alanev süsiniku sidumise võime. Arvestades hetkeseisu ja Eestile seatud metsamajanduse referentstaset, mis on määratud eelkõige 2003–2008. a majanduses toimunu põhjal, on Eestis LULUCF sektor tõenäoliselt Kyoto II perioodil (2013–2020) arvestuslikult emissiooni poolel. Lühikesel perioodil arvestatud referentsväärtus aga ei peegelda reaalselt olukorda. Eesti kliimatilistes tingimustes oluline käsitleda metsandust

Lühendid: LULUCF - Land Use and Land Use Change and Forestry (maakasutus ja maakasutuse muutus ning metsandus)

raieringi (ca 80 aastat) perspektiivis, mitte aga lühiajaliste, paari aastakümne pikkuste perioodide alusel.

Praegune KHG heite arvestusmetoodika käsitleb sektoreid eraldi, mistõttu biomassi kasutuse efekt taastuenergia, sealhulgas fossiilkütuse asendajana, ei ole läbipaistvalt kajastatud. Energeetikas kasutatav biomass (sh pelletid) väljendub LULUCF sektoris CO₂ heitena, kuigi energeetika sektoris omab taastuenergia kasutamine emissioonide vähendamisel positiivset efekti (näit. põlevkivi osatähtsuse vähenemine). Fossiilkütuste asendamine on oluline ja seetõttu ka biomassi kajastamine taastuva energiaallikana. Kehtiva arvestusmetoodika kohaselt kajastatakse energia tootmiseks kasutatav puit kohese emissioonina metsa biomassi vähenemise arvelt, kuid imporditav puit ja eksporditavast puidust ümarmaterjalid ei kajastu (kajastuvad puittooted ja puidust pooltooted, kuid näiteks eksporditavad palgid ei kajastu).

Metsanduse arengukava 2011–2020 koostamise käigus tehtud analüüs näitas, et 1 miljoni tihumeetri puidu kasutusele võtmine loob ühiskonnale 2350 töökohta, 10 miljonit € maksutulu ja 35 miljonit € täiendavat lisandväärtust. Võrreldes imporditava puidu kasutamisega on nii maksutulu kui lisandväärtus kodumaise puidu kasutamise korral 20% kõrgem. Metsasektor moodustab 4–5% SKPst, puidutööstus toodab 20% töötleva tööstuse lisandväärtusest. Puittoodete eksport on negatiivse väliskaubandusbilansi üks suurimaid tasakaalustajaid.

Töörühma eesmärk on keskenduda sidumise suurendamisele Metsanduse peatükk käsitleb vähemalt järgmisi laiemaid teemasid:

- metsade juurdekasvu ja süsiniku sidumise võime suurendamine

- energiamahukate materjalide ja fossiilkütuste asendamine puittoodete ja puidul põhinevate kütustega

- süsinikuvaru suurendamine puittoodetes ja ehituses/puittoodete kasutuse suurendamine

3. Valdkonna peamiste alateemade kaardistamine ja arutelu

Töörühm kirjeldas ajurünnaku käigus tegevusi, mis aitavad kaasa süsiniku sidumise suurendamisele. Järgmisel kohtumisel alustatakse kirjeldatud tegevuste baasil suuniste koostamist ning arutelu käigus otsustatakse kaardistatu sobivus/mittesobivus.

1) Raidmete parem ärakasutamine. Sellest saadakse positiivne efekt energiasektoris, kuid metsandus sellest hetkel ei võida.

2) Meetodid raiete tegemiseks. Lubada raieid mahuküpsuse järgi, saavutada maksimaalne juurdekasv ja maksimaalne CO₂ sidumine. (Näiteks hall-lepikus on väga lühike raiering, peaks tegema 5 raieringi 100 aasta kohta. See annab pikas perspektiivis efekti - toimub suur CO₂ sidumine ning lisaks saame asendada fossiilkütuseid).

3) Puittoodetes CO₂ talletamise maksimeerimine. Sortimendi parandamine. (St, et teatud kasvukohatüüpides võib olla vajalik raievanuse vähendamine. Maksimaalne toodete väärimine Eestis, puidu osakaalu suurendamine ehituses)

4) Puuliikide valik. Liigilise koosseisu optimeerimine.

Lühendid: LULUCF - Land Use and Land Use Change and Forestry (maakasutus ja maakasutuse muutus ning metsandus)

- 5) Kasutamata maade metsastamine. Toetused.
- 6) Kehtiva arvestusmetoodika ümberhindamine. Kehtiv metoodika võib metsanduse viia nn halba valgusesse.
- 7) Puidukasutamise suurendamine ehituses – hindamiskriteerium ehitushangetes.
- 8) Hooldusraiate soodustamine.
- 9) Kuuse raievanuse korrigeerimine. Ia boniteedis 60 aastat ja I boniteedis 70 aastat; JK, SL, ND tüüpides. Ressurss, mida saame valida, kuidas kasutada. Palgi väljatulek on palju väiksem kui männikutes. Ainult kuusikutes, mitte muudes puistutes. RMK jagab selle kohta oma uurimistööd. Lisaks tehakse ja jagatakse päringut kuusikute pindala kohta.
- 10) Kasutamata maade metsastamine.
- 11) LV-puistute (hall-lepa puistute) majandamine.
- 12) Puitkütteil katlamajade ja koostootmisjaamade rajamise soodustamine.
- 13) Raadamise vähendamine. Raadamisel on väga tähtis osakaal: puitmass, juured ja muld. Eestis raadatakse umbes 1000 ha aastas. Ei ole metsastamise suhtes nullis. Võimalused:
 - Metsamaale ehitamise keeld (ka viljakatele põllumaadele ei tohi ehitada). Toob kaasa olukorra, kus infrastruktuuri laienemine ja ehitamine muutub võimatuks.
 - Madala boniteediga maade põllumaaks tegemise vältimine.
 - Pool-looduslikud kooslused. Hinnata, kas praegused raadamise pindalad on mõistlikud ja vajadusel lõpetada nende taastamine, sest alade lahtiraiumine ja taastamine on kaks erinevat asja (nt Saaremaal ja Läänemaal).
- 14) Ammendatud karjääride metsastamine. (Kui just pole tegu veekoguga, siis maa metsastub isegi, kuid samas osa seisab pikalt metsastumata. Mõnikord on nendel aladel kasutuslepingud. Siia alla kuuluvad ka freesturbaväljad. Lisaks uute kaevandamislubade andmise ja turbaväljade avamise piiramine, sest iga uus luba suurendab emissiooni. Riigimaade tagastatamisel on kaevandajal kohustus maa tasandada ja RMK-l metsastada)
- 15) Majandusmetsades hooldusraiate soodustamine ja metsa uuendamise soodustamine koos õige liigi valikuga. Hall-lepiku uuendamine hall-lepikuga ei sobi. Vahekasutusraieid ei tehta, praktikas tehakse väga palju lageraieid. Eestis on metsauuendamine formaalne. Kohustada ei saa, kuid saab luua motiveeriva süsteemi, sh toetused. Nt Kanadas tuli maksta lageraieel kautsjoni, mida saadi tagasi harvendusraietel.
- 16) Orgaanilise maa kuivendamine. Erametsades suhteliselt tagasihoidlik kuivendamine, RMK-s rohkem. Enne II maailmasõda tehti kuivendamisi ja paljud erametsad on vanu kraave täis. Nende kraavide korrashoid suurendaks juurdekasvu päris palju. CO2 emissioon võib suurenedagi, aga metaani oma väheneda, seega kokkuvõttes võib nulli minna, kuid sellest teatakse liiga vähe. Pikaajaline eesmärk ja arvestusmetoodikas.

4. Töörühma tööplaani koostamine ja otsused

Töörühma lõplik ettepanek peaks valmima juuli keskpaigaks. Vajadusel tehakse ühiskohtumine põllumajanduse töörühmaga, et arutada maakasutust tervikuna. Kohtumisi korraldatakse

Lühendid: LULUCF - Land Use and Land Use Change and Forestry (maakasutus ja maakasutuse muutus ning metsandus)

vastavalt vajadusele, et sõnastada teesid ja koostada selgitused. Suuniste koostamise juures tuleks mõelda, kuidas neid ka numbriliselt hinnata (vajalik mõjuhindajatele). Kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed meetmed, mõningatele võib taustadokumenti anda ka juba mingeid väärtusi.

Järgmine kohtumine lepitakse kokku Doodle'i tabeli abil. Laiali saadetakse koosoleku protokoll, ettekanded, päringud, RMK uuring.

(Kadi Kõiv)

Juhataja

(digitaalne allkiri)

(Kristel Järve)

Protokollija

(digitaalne allkiri)